

Le Serpent

Wrak bij Scharendijke

Na twee intensieve jaren hard werken ligt het wrak Le Serpent eindelijk op haar laatste rustplaats bij Scharendijke. Onder luid getoeter en applaus zank het imposante betonnen wrak van 57 meter naar de diepte. Maar dat verliep niet geheel volgens plan: deze dame had nog wat verrassingen voor ons in petto...

Vanaf de steiger voor de Kabbelaar zie ik de rode boei heftig op en neer dobberen. De gele boei ligt er nog een flink eind achter. Dit zijn de twee tijdelijke markeringen van het nieuwe wrak Le Serpent. Helaas is het vandaag precies zo'n dag dat de zee wat onstuimig is en er af en toe een wolkbreuk losbarst. Met een grote sprong springen we te water. Zo rustig mogelijk, met mijn ademautomaat in mijn mond, probeer ik de boei te bereiken. Maar dat is best lastig met die golven. Een beetje spannend vind ik het wel: Het is voor het eerst in mijn leven dat ik op een wrak duik dat ik ook voor mijn ogen heb zien zinken. 15 meter. Nu wordt het echt donker. Daglicht komt hier niet meer. Met mijn lamp schijn ik zover mogelijk in het water om een glimp op te vangen van het majestueuze schip van 57 meter lang. Daar is ze! Kaarsrecht ligt ze op haar kiel, wennend aan haar nieuwe laatste rustplaats. 21 meter. We naderen de kajuit, waar al enkele zeesterren liggen. Ze zullen wel gedacht hebben, wie het eerst komt, wie het eerst maalt! We glijden over het dek en ondanks het donkere water, weet ik precies hoe ze eruit ziet. Onder water doet het schip mysterieus aan. De twee grote ruimen onder mij zijn grote gapende gaten waar ik me nu nog maar niet in waag. Hopelijk weet het onderwaterleven zijn weg ernaartoe te vinden, want de bodem op 29 meter verleent zich uitstekend voor goede verstopplekken of nieuwe onderkomens. 23 meter. Op het voordek staat de ijzeren paal waar een webcam inzit. Helaas heeft deze nu niet zoveel effect doordat het zo donker is. Ik kijk nog een keer achterom voordat ik opstijg. In gedachte zie ik het hele schip voor me, maar nu zie ik helaas nog maar een klein gedeelte. Ze wordt weer in haar zwart fluwelen deken gehuld. Maar wat is ze mooi. Hier komt ze echt tot haar recht.

Drie dagen daarvoor

Vrijdag 8 juli 2011, Scharendijke, 09:00 uur. De zee is kalm en kleine golven laten Le Serpent heen en weer deinen op het water. Op dinsdag werd ze met een sleepboot vanuit Schelphoek hiernaartoe gevaren, wat voor indrukwekkende momenten zorgde. Een betonnen schip van zo'n formaat dat onder de Zeelandbrug doorvaart, dat zie je niet vaak. Een paar honderd meter vanaf de steiger bij de Kabbelaar vertoeft ze haar laatste dagen boven water. Statig ligt ze te wachten op haar laatste rustplaats. Het is moeilijk voor te stellen dat dit schip twee jaar

Ze ligt diep, maar wat is ze mooi. Hier komt ze echt tot haar recht

21 meter - We verkennen de omgeving rond de kajuit.

geleden nog vergeten en verloren lag 'weg te rotten'. Helemaal diep verzonken in dikke drab en alleen de kajuit voor een deel zichtbaar (zie Duiken uitgave maart). Dat ze hier nu ligt, is mede te danken aan Bastian Mathijssen van de Kabbelaar en Rijkswaterstaat (RWS) projectleider Gerius van Woudenberg. Beide heren lopen ongedurig over het dek wanneer de dag is aangebroken van het afzinken. Gerius straalt wanneer hij over het omvangrijke project praat: «Twee jaar lang zijn we bezig geweest met Le Serpent hier te krijgen. De aanleiding was een wetwijziging in 2004 dat er niet meer gedoken mocht worden op wrakken in de vaargeul. Hierdoor bleven er niet veel wrakduikplekken over en ontstond het idee om zelf een wrak te plaatsen waar je wel op mag duiken.» Le Serpent kwam als kandidaat naar voren toen RWS een grote schoonmaak hield in Zeeland. Het oude kolentransportschip uit 1920 leek een goed

HET SCHIP LE SERPENT

Bouwjaar: 1920
Land van herkomst: Frankrijk
Type: Transportschip
Materiaal: Beton
Functie: Vervoerde kolen tussen Frankrijk en Engeland
Tonnage: 525
Afmetingen: 57 m lang, 10 m breed en 10 m hoog

duikobject te kunnen worden en het geld kwam relatief vlot bij elkaar dankzij de overheden en particuliere sponsors. Het schip bleek echter wel veel groter dan gedacht toen ze eenmaal boven water was getakeld, maar dat verhoogde het enthousiasme alleen maar meer. Een grote schoonmaak volgde en het wrak werd 'afzinkklaar' gemaakt. Extra gaten werden aangebracht waar duikers doorheen konden zwemmen. En nu is de

Weer drijvend - Le Serpent ligt klaar bij Schelphoek voor transport richting Scharendijke.

Duikgebied - RWS plaatste 4 gele markeringen, die aangeven dat het geen vaargebied is (boven).

grote dag. «Het is toch moeilijk te geloven dat het nu echt afgelopen is. Het is een heel erg mooi project geweest, mijn hart en ziel zit erin. Na vandaag zal ik haar nooit meer zien», verzucht Gerius - die dus nodig zijn brevet moet gaan halen - terwijl hij aan boord stapt van de historische sleepboot 'Andries'.

Wrak kwijt

Grevelingenmeer, ter hoogte van afzinklocatie Le Serpent, 10:00. Tijd om af te zinken! Symbolisch wordt de Zeeuwse vlag gestreken op het wrak waarna twee enorme slangen zeewater in de ruimen beginnen te pompen. Een helikopter vliegt over, boten scharen zich bijeen om niets te missen van dit spektakel. Langzaam, heel langzaam begint Le Serpent te zakken. Na bijna anderhalf uur is het zo ver: de eerste stralen water lopen

Fontein water - De boeg zakt onder water en weg is ze!

over het bovendek. En dan gaat het snel. Met veel geraas en gebulder raakt uiteindelijk het hele schip vol en zakt. De kajuit verdwijnt onder water waarna het voordek nog even aarzelt. De boeg zakt en weg is ze. Scheepshoorns en gejuich schallen over het water. Een grote wilde bol water blijft een aantal minuten opborrelen en dan is het stil. Le Serpent is gezonken.

Aan wal krijgen we het bericht te horen dat het 57 meter lange wrak wordt vermist

Wat wij niet merken aan boord van duikschip de Panda, is dat er iets goed mis is gegaan. Wanneer we weer aan wal zijn, krijgen we het bericht te horen dat het wrak wordt vermist. Huh? Een schip van die proporties? Een ietwat aangedane Bastian vertelt: «Het wrak zou tussen de twee steunfunderingen terecht moeten komen die daarvoor speciaal waren aangelegd. Maar de kabels braken en ik zag

de boeien verdwijnen die boven water moesten blijven. Ze schoof weg. Maar waar naartoe?» De fanatieke duikcentrum eigenaar laat zich niet uit het veld slaan en blijft optimistisch. Bedoeling was dat het wrak op 12 meter zou komen te liggen, waarbij het nog iets zou wegzakken. De ideale plek dus voor beginnende duikers. Nu ziet het ernaar uit dat dit plan niet doorgaat. «Maar we hebben een plan B», weet Bastian te vertellen. Met man en macht wordt de kust afgespeurd naar het wrak. Grappen weerklinken over de kade: «Ze doet haar naam wel eer aan, de *Serpent*!» en «Kunnen ze geen speurzeehonden inzetten?»

Gevonden

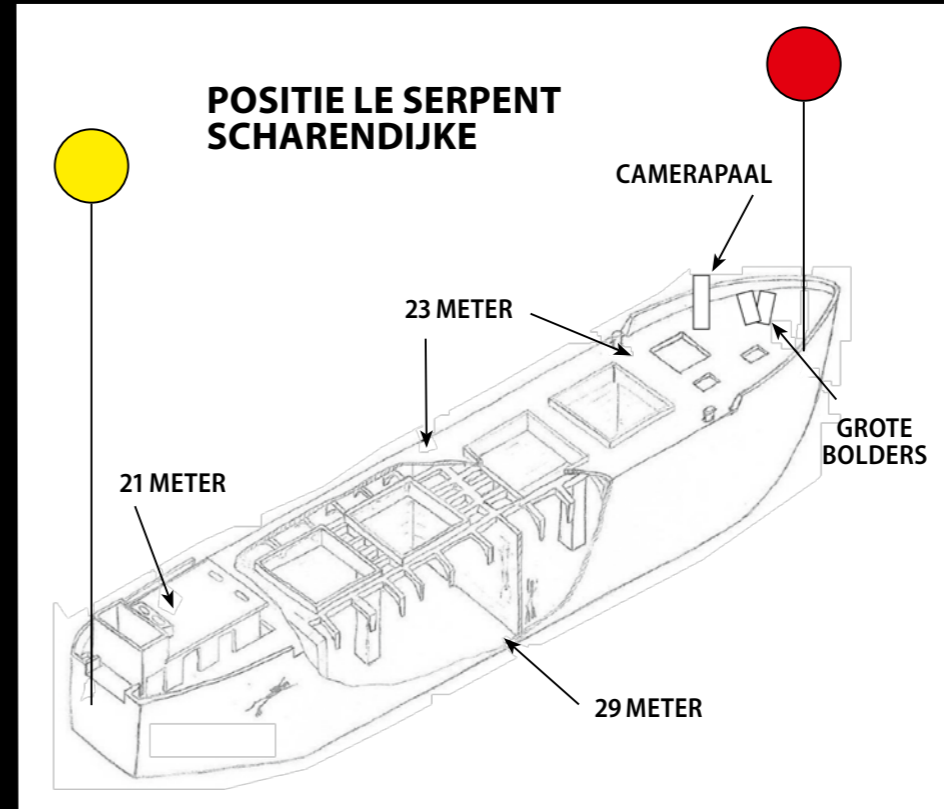
Steiger Kabbelaar, 16:00. Ze is terecht! Le Serpent ligt minstens 100 meter meer naar rechts dan haar oorspronkelijke plek. En ze ligt ook een stuk dieper, waarschijnlijk met het diepste punt op 29 meter. Maar ze ligt wel waterpas. Hoe dit nu kan? Volgens de deskundigen is er blijkbaar veel lucht in het schip achtergebleven waardoor ze onder water is gaan 'varen' om uiteindelijk op een

andere plek terecht te komen. Is het plan nu mislukt? Volgens Bastian niet. «Helaas kunnen beginnende duikers er nu niet op duiken. We hebben gewoon een andere doelgroep. Doordat ze dieper ligt, is het echte wrakgevoel aanwezig. Verplaatsen kan niet aangezien ze minimaal 525.000 kg weegt. Dat trek je niet goed. Maar ik ben al blij dat ze zo kaarsrecht ligt!» Of het voorkomen had kunnen worden, antwoorden de projectleiders volmondig nee. Volgens hen is het ook geen fout van de bergers en dat het zo heftig kon zijn, had niemand kunnen voorspellen. «Het is nog steeds gewoon een heel gaaf

VEILIGHEIDSREGELS LE SERPENT

- Vereist bezit van AOW
- Verplicht reel mee
- Sterk aangeraden: goede lamp
- In een goede conditie verkeren
- Maak duidelijke afspraken met je buddy
- Bepaal je eigen veiligheid

Onvoorstelbaar - De eerste golf water rolt over het dek, een paar tellen later gaat Le Serpent letterlijk in rook op...

wrak», maakt Bastian duidelijk, terwijl hij naar de plek staart waar het wrak onder water ligt.

Herkenning

De Kabbelaar, 20:00. Bastian heeft zijn eerste duik gemaakt op het wrak. Met een grote glimlach komt hij uit het water. «Ik was de eerste sportduiker die op het wrak dook na de beroepsduikers. Het is toch een stukje herkenning om zo 'mijn' wrakje terug te zien. Boven water ben ik zoveel met haar bezig geweest. Als je dan beneden komt en ze ligt daar dan zo mooi, dat is fantastisch.» Bastian is tevens de voorzitter van Stichting Kunstrif

Zeeland. RWS trekt nu haar handen van het project af, de stichting moet zorg dragen voor het onderhoud. Als 'beheerder' gaat Bastian de toegangen op het wrak met regelmaat op uitstekende stukken controleren en indien nodig, weghalen. Daarnaast zorgt hij ervoor dat het schip in goede conditie blijft. «Onze taak is om het ding duikveilig te houden», aldus Bastian. De beoogde 12 meter had ook nog een andere reden: zeeleven zou zo snel haar weg vinden naar het wrak, dat als kunstmatig rif kon dienen. Alles is nog niet verloren, hoewel het wel wat langer zal duren voordat ze begroeid is. Dit zal ongeveer twee tot drie jaar duren.

Plan je duik, duik je plan - Het beduiken van Le Serpent is slechts toegestaan mits men duikt binnen de brevetdoelstellingen van zijn/haar duikorganisatie.

PROJECT LE SERPENT

Meer dan 2 jaar werd gewerkt aan het afzinken van Le Serpent. Provincie Zeeland, RWS-Zeeland, Gemeente Schouwen-Duiveland, Natuur- en Recreatieschap de Grevelingen, NOB en Dive-inn de Kabbelaar hebben zich hard ingezet voor dit project. Uiteindelijk heeft het € 260.000 gekost.

Het Duiken team hield op Facebook een fotoalbum over Le Serpent: www.facebook.com/duikenredactie.

Alternatief

Heden. Het meest frappante is nog wel dat er binnen twee dagen al zeesterren in de stuurhut liggen, enkele krabben op het dek rond scharrelen en zelfs een platvis een hoekje op het dek heeft uitgezocht. Enkele duikers melden ook dat ze een paling zagen. RWS plaatst binnen een week al de 4 gele markeringen, die aangeven dat het geen vaargebied is. «Meer kunnen we niet doen aan de veiligheid. De duikers moeten zelf de veiligheidsregels voor het sportduiken goed naleven, dat is echt hun eigen verantwoordelijkheid!», zegt Gerius. De steunfunderingen waar Le Serpent had moeten liggen, blijven onaangeroerd, maar misschien dat daar in de toekomst nog verandering in komt. Bastian: «We willen wel iets voor beginnende duikers creëren. Een wrakje of misschien iets anders in het ondiepe gedeelte... Als het aan mij ligt komt er zeker een alternatief op dit deel. Dan zou het helemaal een speeltuin zijn hier: en beginnende duikers kunnen zich uitleven in het ondiepe water en we hebben een serieus wrak voor de gevorderden. Dat zou echt de ultieme droom zijn.»